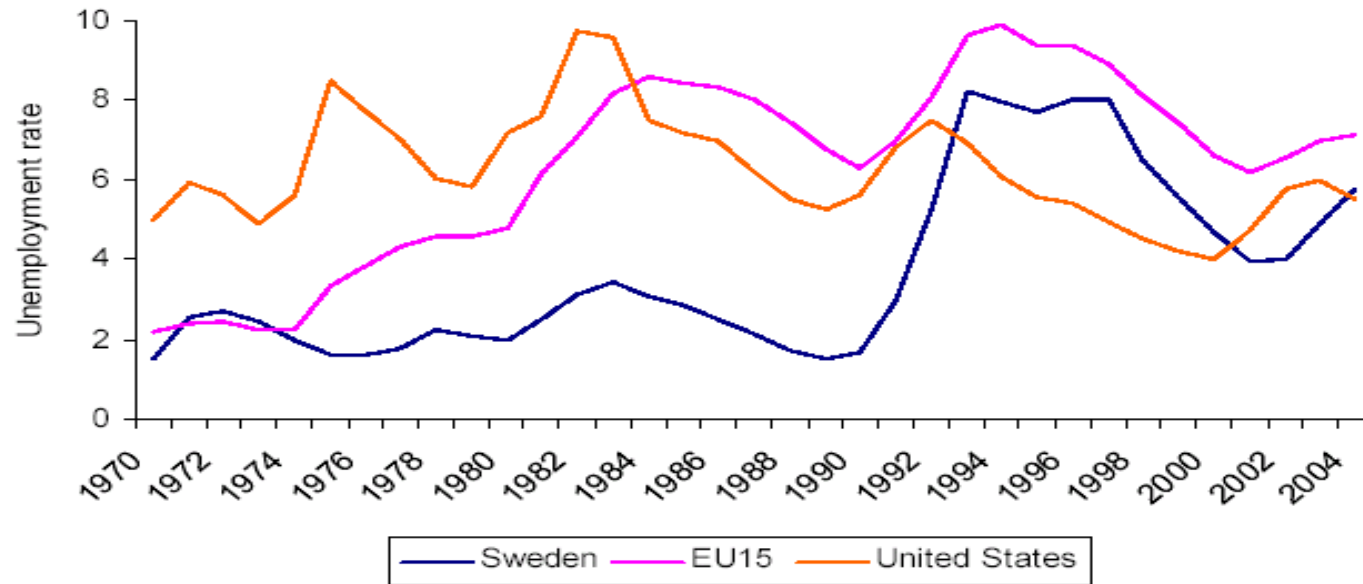

Internationella och svenska trender på arbetsmarknaden

Temat

- Några bakgrundsdata
- Ekonomisk tillväxt och sysselsättning
- Konjunktur- eller strukturproblem
- Outsourcing och internationell konkurrens
- Löner, arbetsmarknadspolitik och skatter
- Arbetstider

Figure 4: Unemployment rates for EU-15, Sweden and United States during 1970-2004

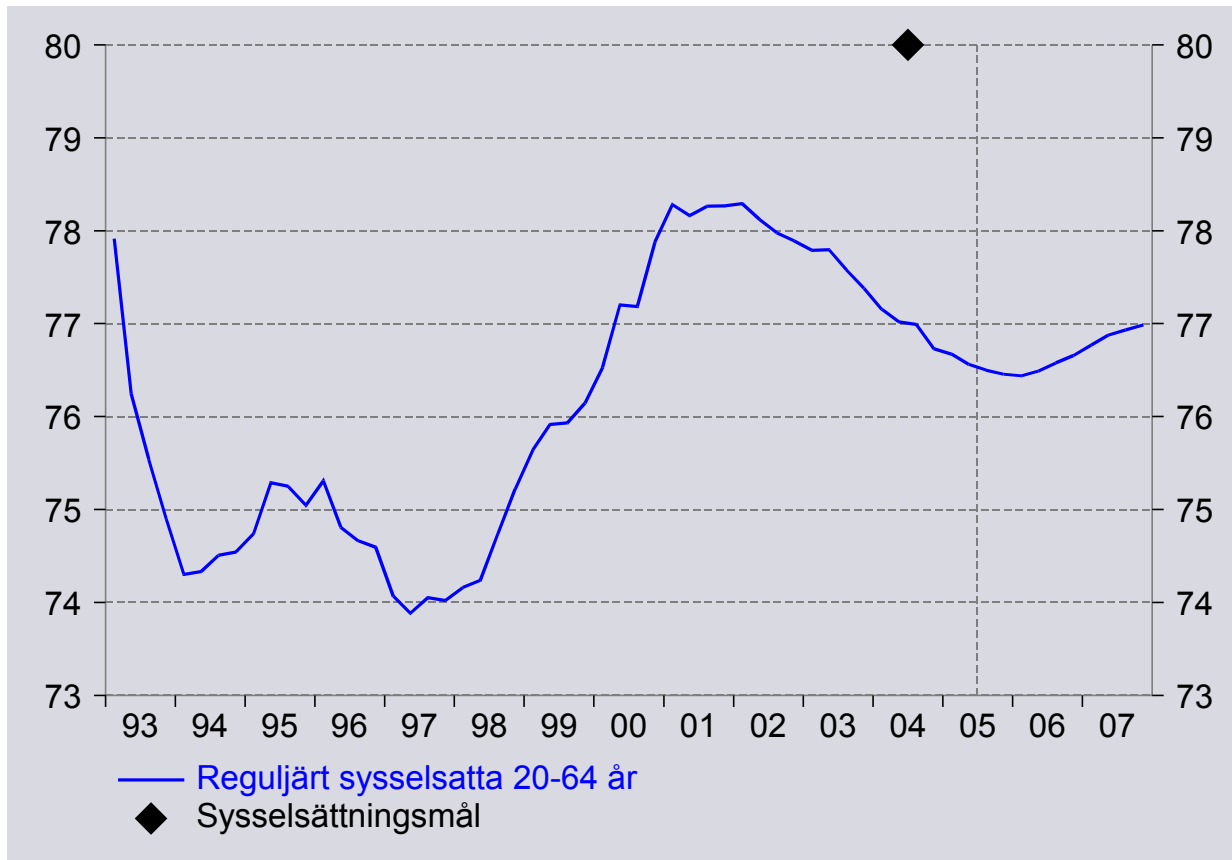
Unemployment 2005

Austria	4,1
Ireland	4,6
Luxembourg	4,6
Denmark	4,9
Netherlands	4,2
UK	4,7
Sweden	5,9
Portugal	7,0
Belgium	7,7
Italy	7,9
Finland	8,4
France	9,4
Germany	9,7
Spain	10,4
Greece	10,5

Source: European Commission Forecast

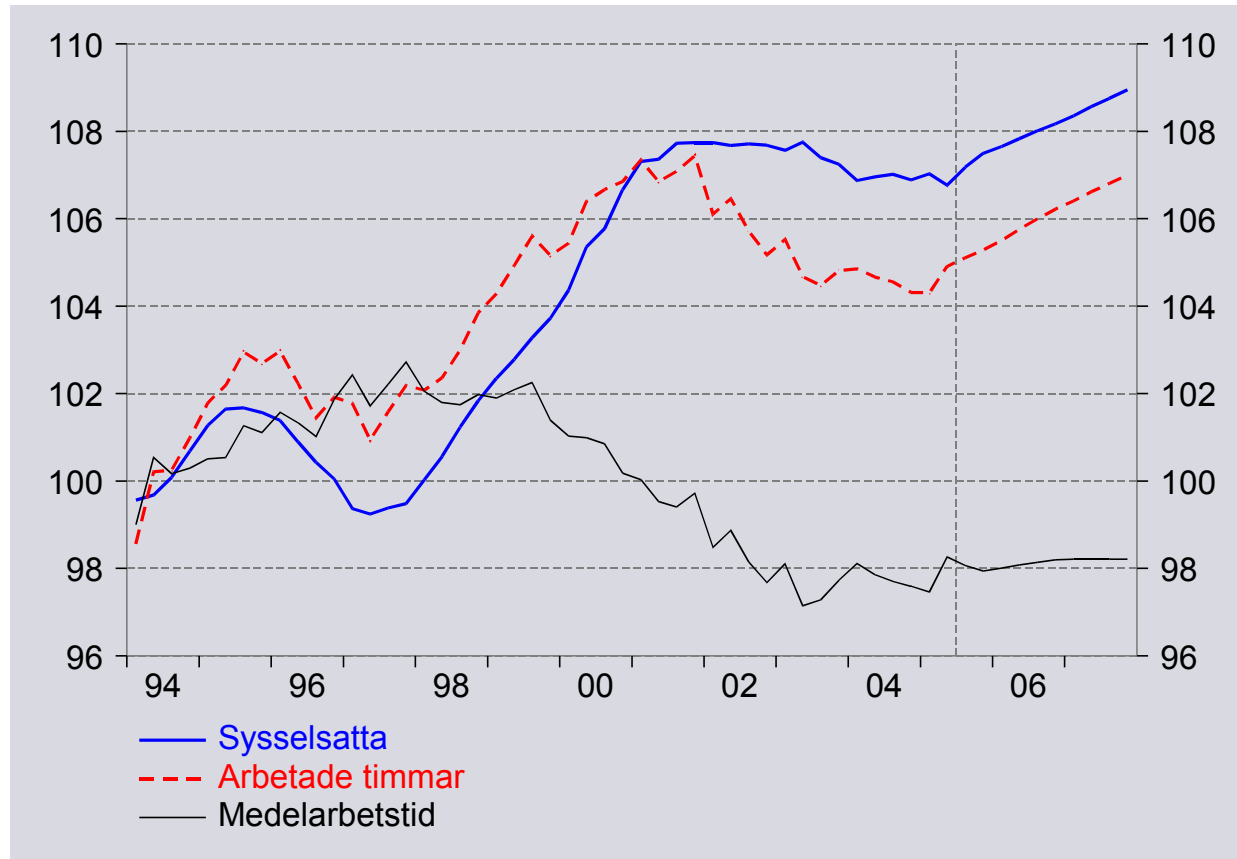
Reguljär sysselsättningsgrad

Procent av befolkningen i åldern 20-64 år, säsongrensade kvartalsvärden

Sysselsatta, timmar och medelarbetstid

Index 1994=100, säsongrensade kvartalsvärden

Samband mellan sysselsättning och tillväxt

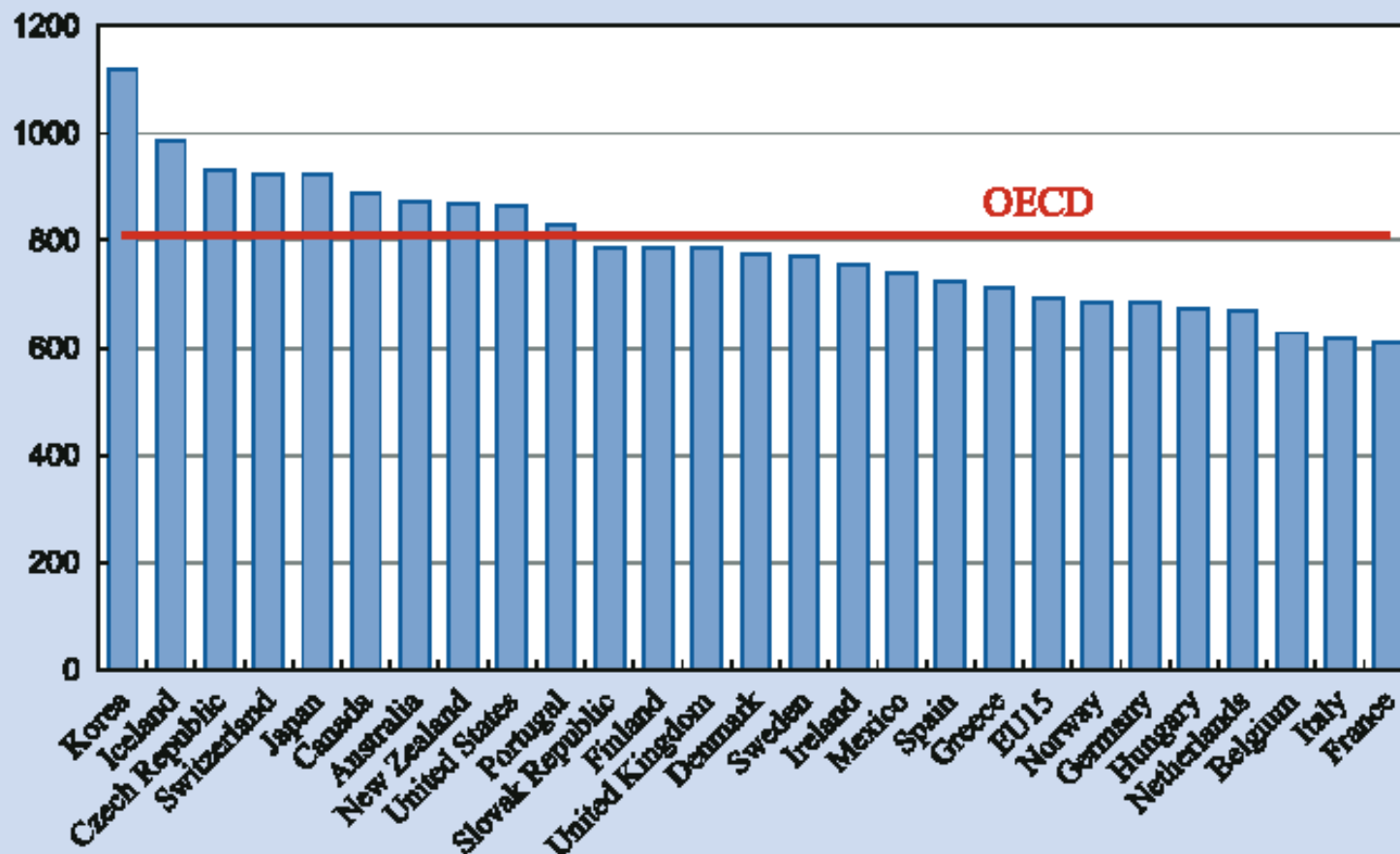
- Hög tillväxt behöver inte innebära hög sysselsättning
 - samband över konjunkturen när kapacitetsutnyttjandet ändras
 - långsiktig tillväxt *kan* öka sysselsättningen eftersom lönsamheten av anställningar (som investering ökar)
 - men högre långsiktig tillväxt kan också minska sysselsättningen om snabb strukturomvandling skapar friktionsarbetslöshet
 - högre produktivitetsökningstakt behöver inte öka sysselsättningen om räntepolitiken inte anpassas
- Men skillnader i sysselsättning är också central faktor för att förklara inkomstskillnader mellan länder

Table 1: Real income, labour productivity, and labour input in EU-15 in per cent of US levels

	1970	2002
GDP per capita	69	72
GDP per hour worked	65	90
Hours worked per capita	101	79

Source: Eurostat Structural Indicators (2004)

ANNUAL HOURS WORKED PER CAPITA 2002

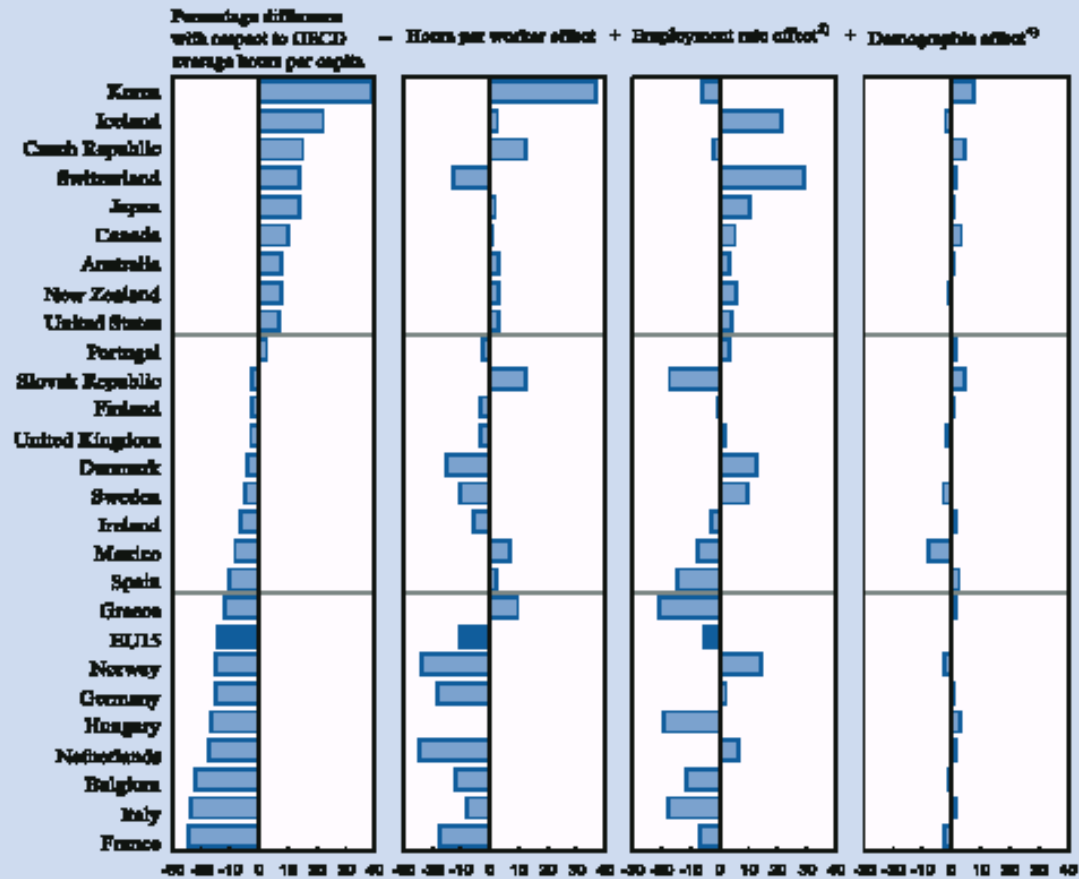
Source: OECD (2004).

Dekomponering av skillnader i arbetade timmar per invånare

- Skillnader i *arbetade timmar per anställd*
- Skillnader i *sysselsättningsgrad* (den andel av den arbetsföra befolkningen som arbetar)
- *Demografiska* skillnader (skillnader i den andel av befolkningen som är i arbetsför ålder)

DECOMPOSITION OF DIFFERENCES IN HOURS WORKED PER CAPITA

Percentage point differences in hours worked per capita with respect to the OECD average in 2002^{1,2)}

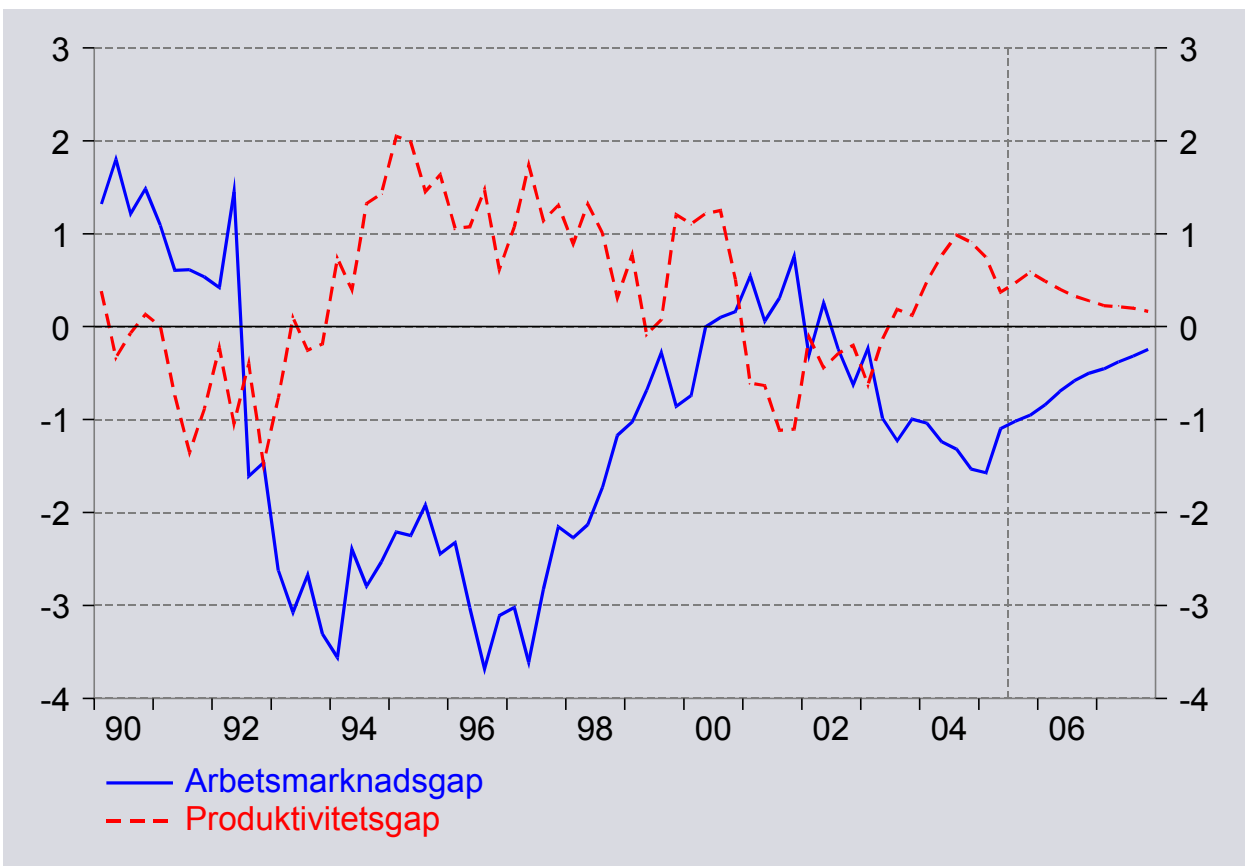
1) OECD averages are calculated on the population-weighted average for the countries shown for hours per capita and the demographic effects. Employment averages for hours per worker and working age population (15-64 years)-weighted average for the employment effect. 2) Countries in descending order of the percentage differences from OECD average hours per capita. 3) Based on the ratio of employment in working-age population (15-64 years). 4) Based on ratio of working-age population (15-64 years) to total population.
Source: OECD (2004).

Arbetslöshetens orsaker

- Otillräcklig samlad efterfrågan
 - cyklisk arbetslöshet
 - konjunkturarbetslöshet
- Dåligt fungerande arbetsmarknad
 - jämviktsarbetslöshet
 - strukturarbetslöshet

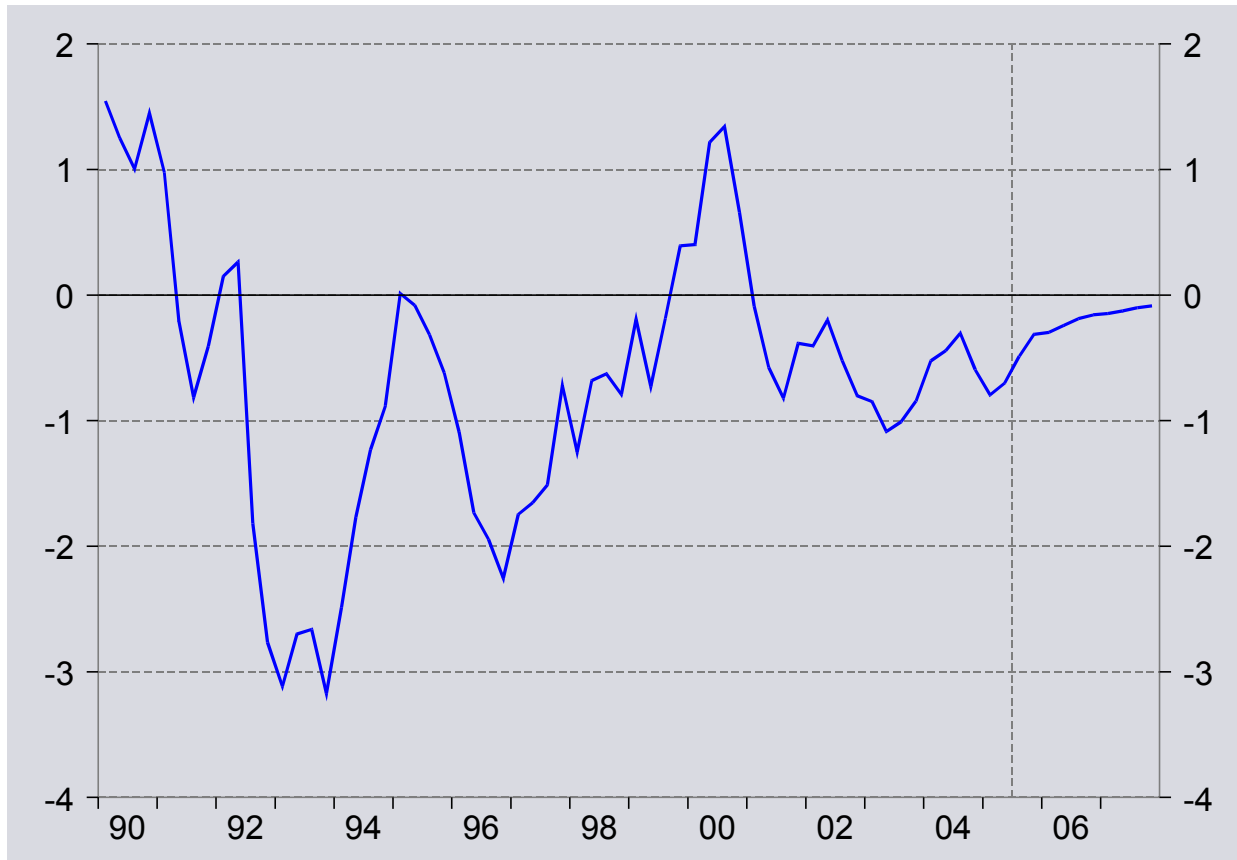
Arbetsmarknadsgap och produktivitetsgap

Procent av potentiellt antal arbetade timmar respektive potentiell produktivitet, säsonggrensade kvartalsvärden

Produktionsgap

Procent av potentiell BNP, säsongrensade kvartalsvärden

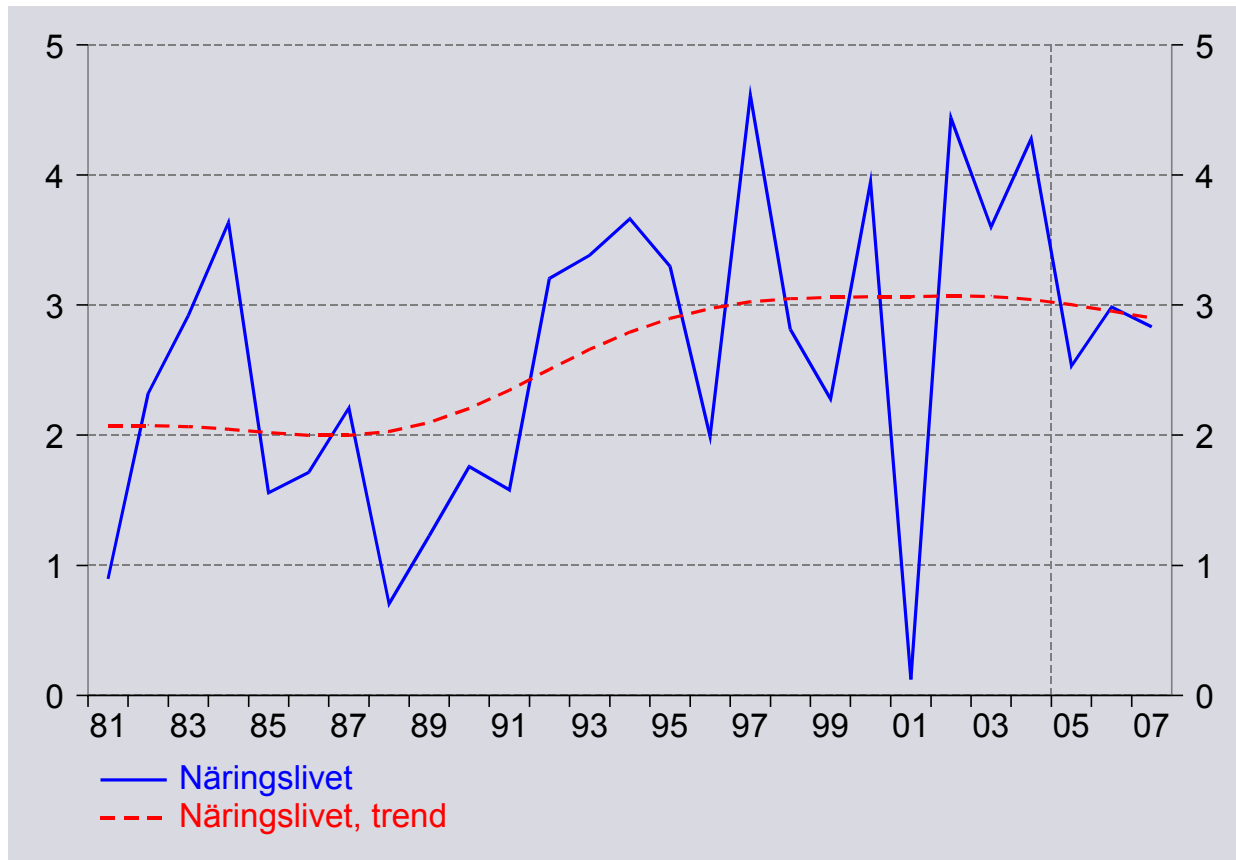

Orsaker till konjunkturarbetslöshet

- Riksbanken – och alla andra – underskattade produktivitetstillväxten
- För låg inflation
- Det hade funnits utrymme för lägre räntor för att öka efterfrågan och sysselsättningen

Produktivitet i näringslivet

Årlig procentuell förändring, kalenderkorrigerad

Faktorer som påverkar jämviktsarbetslösheten

- **Arbetslöshetsförsäkringen**
 - ersättningsnivå
 - ersättningsperiod
 - krav på de arbetslösa
- **Matchningen på arbetsmarknaden**
 - arbetsmarknadspolitik
- **Facklig organisationsgrad och kollektivavtalens täckning**
- **Lagstiftade minimilöner**
- **Graden av samordning i avtalsförhandlingarna**
- **Skatter på arbete ?**
- **Trygghetslagstiftning ???**
- **Graden av konkurrens på varu- och tjänstemarknaderna**

Hur ska man se på outsourcing/offshoring?

- Olika former av internationell handel
- Kina, Indien och de nya EU-länderna med andra uppsättningar produktionsfaktorer har öppnats för handel
- Olika komparativa fördelar
 - arbetsintensiv produktion
 - kapital- och kunskapsintensiv produktion
- Outsourcing av produktion av komponenter/insatsvaror p g a minskade transaktions- och samordningskostnader
- Potentiella vinster av omstrukturering av produktionen

B. Wage costs^a are far lower in the largest developing countries than in most OECD member countries, 2002

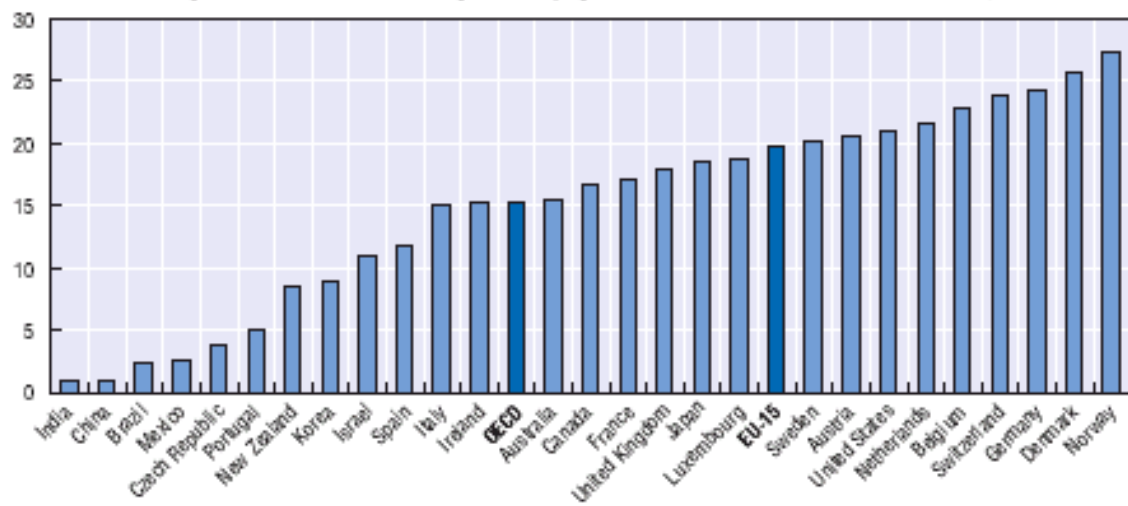
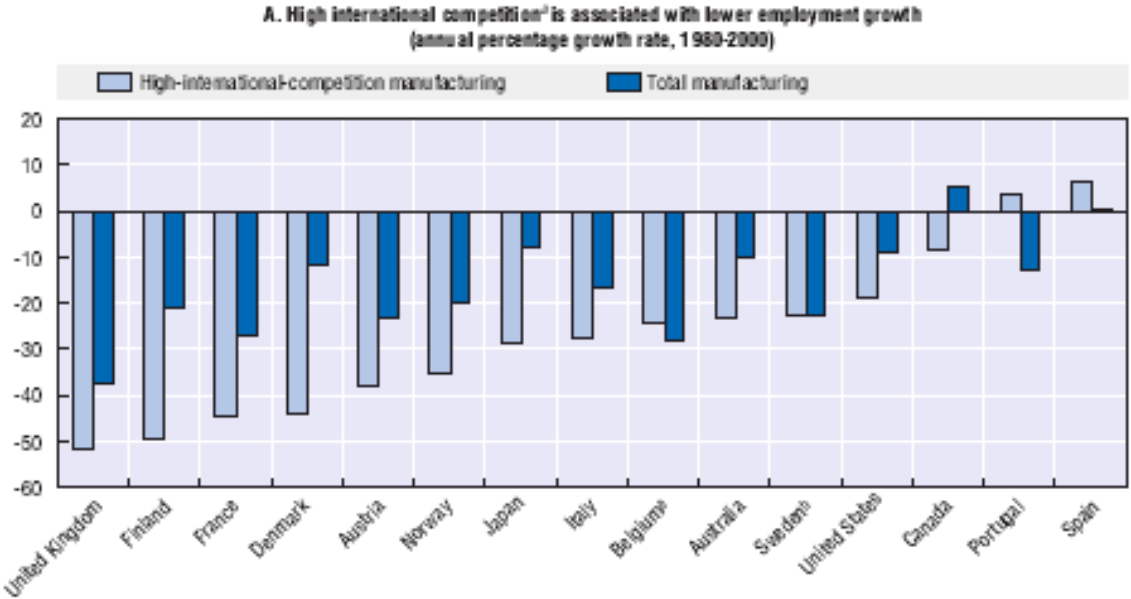
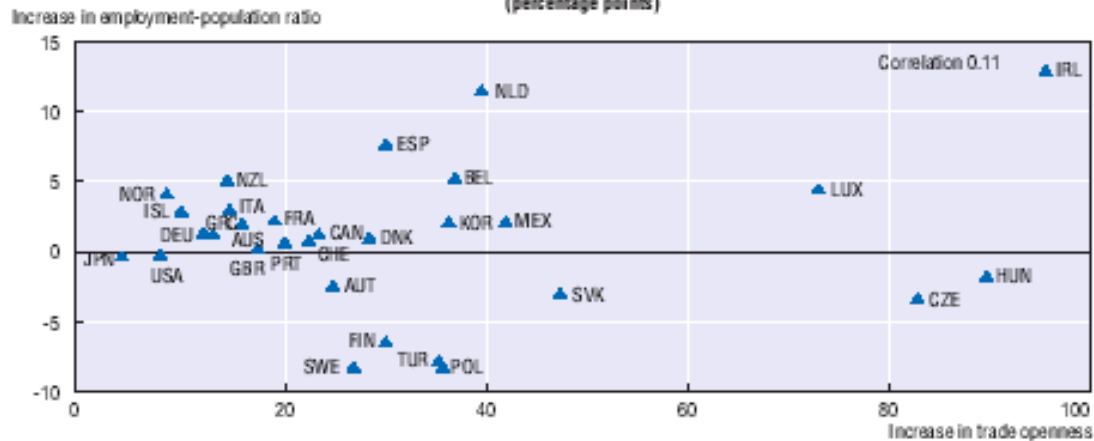

Chart 1.2. International competition may be a factor restraining employment and wages in some industries

B. 1990-2002 increases in trade openness and employment-population ratio^{a, c}
(percentage points)

Note: The correlation coefficients shown in this chart are not statistically significant.

- a) Trade openness defined as the sum of exports and imports as a percentage of GDP.
- b) Data for the increase in trade openness for the Czech Republic and the Slovak Republic cover the period 1993-2002. For Hungary the period covered is 1991-2002.
- c) Period used to calculate the increase in the employment-population ratio starts as follows: Austria 1994, the Czech Republic 1993, Hungary 1992, Iceland 1991, Mexico 1991, Poland 1992, the Slovak Republic 1994 and Switzerland 1991.

Source: OECD Economic Outlook and Labour Market Statistics databases.

Statlink: <http://dx.doi.org/10.1787/175364164563>

Förutsättningar för att handelsvinsterna ska realiseras

- Flexibilitet på arbetsmarknaden
 - omflyttning av arbetskraft
 - anpassningar av löner och priser
- Press nedåt på (relativ)lönerna för lägre utbildade
 - vid definition av lägre utbildade
 - långsammare löneutveckling för dem som inte kan uppgradera sin kompetens än det annars skulle ha blivit

Ekonomisk-politiska utmaningar

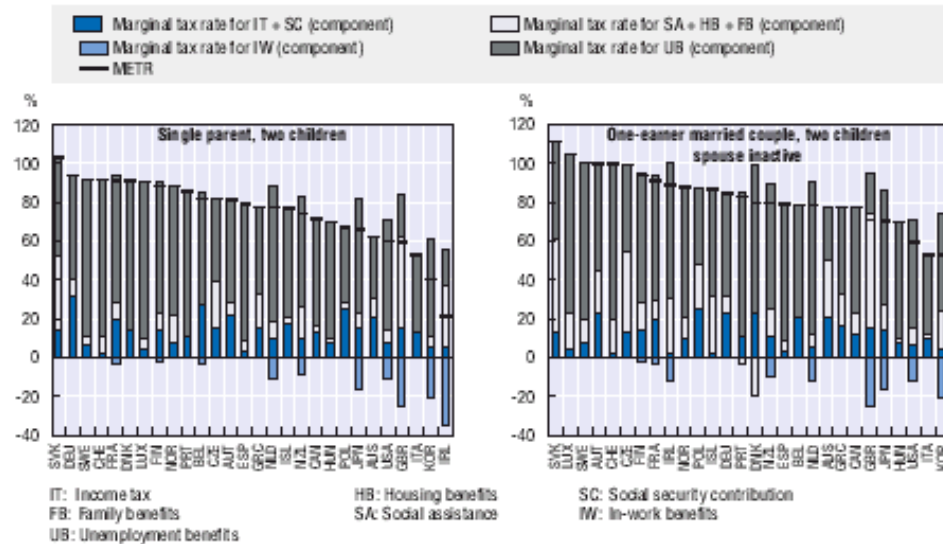
- Högre anpassningskostnader (inkomstförluster) för dem som friställs pga utländsk konkurrens än för andra
 - äldre
 - lägre utbildning
 - längre anställningstid
 - mer specialiserade yrkeskunskaper på fel områden
- Argument för omskolnings- och matchningsinsatser
 - men dåliga erfarenheter av stora volymer i arbetsmarknadsutbildningen på 1990-talet
 - visserligen låg sökaktivitet hos många arbetslösa (60 % har inte sökt arbete senaste veckan) men små effekter av hög sökaktivitet i läge med låg arbetskraftsefterfrågan
- Uppenbart att arbetsmarknadspolitiken har stora begränsningar

Flexibel lönebildning nödvändig

- Utan löneanspassning (lägre relativlöner) för lågutbildade uppstår *överutslagning* och onödig *arbetslöshet*
- Men även med löneanpassning riskerar stora grupper att bli förlorare
- Argument för *kompensation*
 - inte genom hög arbetslöshetsersättning
 - skattesänkningar eller "bonus" för låga inkomster av *arbete (in-work benefits)*
 - både kompensation och bidrag till mer flexibla löner

Chart 3.2. Is work financially attractive compared with unemployment and other non-employment benefits?

Unemployment trap indicator: decomposition of the METR moving from unemployment to full-time work at wage level = 67% APW (wage before unemployment = 67% APW), 2002

Note: The chart shows how much of the wage earned following a move to work from unemployment is taken away in the form of taxes and lower welfare benefits. For example, a value of 100 for the indicator shows that moving from unemployment to work leads to no additional net income. A value bigger than 100 indicates that net earnings in work are less than total out-of-work benefits.

Source: OECD tax-benefits models.

Statlink: <http://dx.doi.org/10.1787/857677552175>

In-work benefits ("arbetsförmåner")

- Reduktion av effektiv marginals katt med 20 % ökar sannolikheten för att arbetslösa ska få jobb med 10 % i genomsnitt
- Enbart för tidigare arbetslösa eller icke-sysselsatta: **Australien, Belgien, Irland, Japan, Kanada, Korea, Nederländerna, Nya Zeeland.**
- Generella skatterabatter för arbetsinkomster för låginkomsttagare: **Belgien, Finland, Frankrike, Irland, Kanada, Nederländerna, Nya Zeeland Storbritannien, USA.**
- **USA: Earned Income Tax Credit** (max 13 % av hushållsinkomst)
 - betydande effekter för ensamstående föräldrar (mödrar)
- **Storbritannien: Working Family Tax Credit** (max 30-35 % av hushållsinkomst)
- Selektiva "förmåner" är billigare än generella men kan skapa snedvridningseffekter
- Generella skatterabatter
 - kostnaderna kan reduceras genom avtrappning vid högre inkomster men då ökar marginaleffekterna i de intervall där avtrappningen sker
 - kostnaderna kan också minskas genom krav på antal arbetade timmar eller genom att skatterabatten betingas både på timlön och inkomst

Sverige

- Liknande effekter genom att ersätta inkomstberoende bostadsbidrag med direktstöd till ensamstående föräldrar och flerbarnsfamiljer
- Finansiering av skatterabatter på arbetsinkomster:
 - matmoms
 - arbetslöshets- och sjukersättning
 - egenavgifter till a-kassan

Table 3.2**Standard working time for full-time workers according to collective agreements and/or legislation, 2003**

	Per year, average for the whole economy	Per week, average for the whole economy	Per week, metal working
US ^{a)}	1904	40.0	-
Estonia	1840	40.0	-
Hungary	1840	40.0	40.0
Latvia	1840	40.0	-
Poland	1840	40.0	-
Slovenia	1816	40.0	40.0
Japan ^{a)}	1803	39.2	-
Ireland	1802	39.0	39.0
EU-8	1801	39.6	-
(new EU states)			
Greece	1800	40.0	40.0
Malta	1776	40.0	-
Belgium	1748	38.0	38.0
Portugal	1748	39.0	40.0
Slovakia	1748	38.5	37.5
Germany (east)	1730	39.1	38.0
Spain	1729	38.6	38.5
Luxembourg	1728	39.0	39.0
Austria	1717	38.5	38.5
Cyprus	1710	38.0	38.0
EU-15	1700	38.1	37.9
UK	1693	37.2	37.3
Sweden	1676	38.8	40.0
Finland	1673	37.5	36.5
Italy	1672	38.0	39.1
Germany (west)	1648	37.4	35.0
Netherlands	1648	37.0	35.2
Denmark	1613	37.0	37.0
France	1568	35.0	35.0

Note: ^{a)} The figure refers to 2002.

Source: All countries except Japan and the US: *Working Time Developments* (2003), EIROnline;

Japan and the US: *Deutschland in Zahlen* (2004), Institut der Wirtschaft, Cologne.

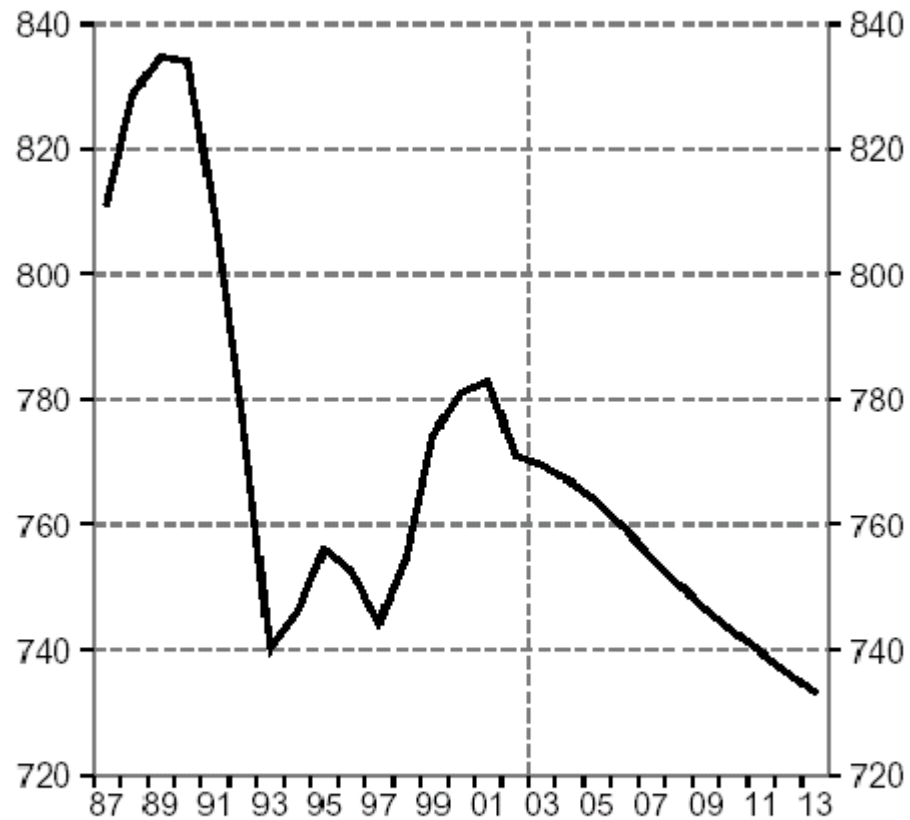
Varför är arbetstiden kortare i Europa än i USA?

- **Andra preferenser**
 - högre värdering av arbete kontra fritid
- **Högre skatteklivar**
 - Edward Prescott: hela skillnaden
 - andra: bara en del (1/3 ?)
 - egenarbete ("home production") snarare än fritid
 - svenska hushåll använder 44 % av sin **totala** arbetstid till egenarbete, medan amerikanska hushåll bara använder 39 %
- **Större fackligt inflytande över arbetstiden**
 - arbetstidsförkortning som ett sätt att "dela på jobben"

Avtal om längre arbetstid i Tyskland

- Enskilda företag (DaimlerChrysler, Siemens)
- Hot om *outsourcing*
- Lättare acceptera sänkt timlön genom längre arbetstid än genom direkta lönesänkningar
- Spridning till andra länder?
- Frankrike?

Antal arbetade timmar per invånare

Anm. Perioden efter 2002 avser trendmässig utveckling, dvs. exklusive konjunkturvariationer.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet.